

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edițe etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	---

Valoarea exemplului.

Față în față cu faptele omenești, arhibătrâna teorie a educațiunii cu principiul, că totul depinde în ridicarea sufletească a oamenilor dela exemplul bun pe care îl văd ei, a cam dat eșec. Din părinți buni, cari nu s'au depărtat niciodată dela linia bunătății și dreptății, au răsărit copii foarte răi, și vice versa, părinți foarte răi, au avut copii foarte buni. Exemplul nu i-a putut îndrepta pe unii și iarăși exemplul nu i-a putut strica pe alții. Valoarea exemplului bun nu trebuie să o mai deslegăm noi, fiindcă ne-a dat-o clară Domnul nostru Iisus Hristos în pilda Semănătorului. Semințele au fost egal de bune și totuși, acelea cari au căzut pe calea bătătorită, pe piatră și între spini, s'au pierdut și numai sămânța căzută în pământ bun, a adus rod însutit.

Adevărul acesta nu poate fi nesocotit nici în pedagogia profană, dar mai puțin poate fi el neluat în seamă în pedagogia creștină.

Întrebarea că din ce cauză frumoasele și vecinicele principii de viață creștinească cari se propagă zilnic, nu numai în Dumineci și sărbători, printre oameni, nu prind rădăcini și nu se practică, trebuie să ne frământe adânc.

Cum se face, că frumoasele exemple pe cari le spunem creștinilor, pe unii îi emoționează momentan, ca apoi să se liniștească iar și să intre numai decât în făgașul obicinuit al vieții. Pe alții poate îi preocupă o zi întreagă cele auzite, dar majoritatea covârșitoare a ascultătorilor noștri după 3 zile au uitat cu desăvârșire ce au auzit. Dar ca să fim mai bine înțeleși, să trecem în concret. Avem de a face cu două mame. Una e Mărie și alta e Părăschie.

Mărie se ține model de creștină și la suprafață face hiperzel de creștinism. Para-

schie în schimb face impresia că nu-i chiar așa de zeloasă creștină. Dar ce să vezi?! Casa Paraschiei e model de curățenie, copii sănătoși și bineîntreținuți și crescuți, lucruri cari nu se pot spune taman și despre Mărie. Una a înțeles puțin din ceace i s'a spus, dar a înțeles bine, cealaltă a înțeles mult dar fără roadele cuvenite. Sau una a fost, vorbind în graiul evangheliei, pământ bun, iar cealaltă pământ rău în care a căzut adeseori cuvântul lui Dumnezeu dar nu a prea prins rădăcini. Real vorbind, sfinții cei bătrâni, cari au legat în mod indisolubil școala de biserică au săvârșit operă mare peste veacuri, cunoscând că școala pregătește pământul pentru biserică. Și ce au legat ei, degeaba vreau oamenii să despartă, pentrucă în sufletele în care nu arde lumina cunoștinței cu greu încolțește creștinismul bineînțeles.

Într'o Duminecă ascultam cum predica de frumos un profesor de matematică și fizică (știa bine și una și alta). Argumentele lui erau constringente în favorul lui Hristos ca și adevărurile matematice și fizice. Doamne! — mă gândeam — ce o mai vrea și profesorul acesta când în satul meu păcurariul a licvidat definitiv chestia creștinismului fiind „coantra” lui Hristos din pricina că „popa” nu l-a ajutat într'o chestie de sâmbrie. Și nu există, ca cel mai distins apologet din Europa să poată intra în capul, așa cum este, al păcurarului.

Creștinism adevărat, nu de suprafață, nu poate fi fără munca preparatorie a școlii. Așa a fost în creștinismul vechiu, că cei nepregătiți pentru sămânța de aur a creștinismului, stăteau ani de zile la ușa bisericei, până luau învățătură destulă și apoi intrau.

Domnul nostru Iisus Hristos compară învățătura sa cu aluatul bun care trebuie să dospească toată frământătura. Dar ca acest

aluat bun să poată pătrunde mai ușor în inimile omenеști, este necesar să fie nițel cizelat și intelectul, care poate apoi distinge între bine și între rău, între frumos și urât. Sfânta noastră Biserică, pe lângă cele mai mari sforțări și pe lângă cele mai bune intenții, până când nu are în jurul ei școli de toate categoriile, samănă mai mult pe calea bătătorită, pe piatră seacă și în tufe de spini, cari nu pot da roade.

Scoala de lângă biserică este azi cea mai cardinală problemă creștină, pentru că exemplele de viață creștinească cele mai strălucite și jertfele cele mai mari cer posibilitate de rezonanță în sufletele creștinilor. Probe imediate avem în creștinismul eschimoșilor și bunăoară în creștinismul francez. Un tânăr de al nostru care a studiat în Franța îmi povestește cum unul dintre cei mai iluștri generali francezi, fără multă vorbă a zidit pe spesele sale un pavilion întreg la o școală confesională franceză. Eschimoșii sunt și ei creștini, dar sentimentul lor religios stă totdeauna în proporție dreaptă cu cantitatea de untură de focă pe care le-o dă Dumnezeu. Astfel rămâne dreaptă pentru toate vremurile afirmația că la o doză de creștinism să dăm și o doză de cultură, pentru că altcum exemplul și jertfa au răsunset în van.

Dr. Ștefan Cioroianu
protopresbiter.

Ateiștii.

— Cei fără Dumnezeu. —

Zis-a cel nebun în inima sa:
„Nu este Dumnezeu“.

(Psalm 13 v. 1)

Fără să vreau mă gândesc în clipa aceasta că sunt mulți oameni pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu, pe cari lumina lui Dumnezeu — soarele cel ceresc — îi luminează. Îi luminează pe cei drepți ca și pe cei păcătoși.

Unii se gândesc la mântuirea sufletului lor, alții însă nici nu vor să audă.

Unii credincioși. Alții necredincioși cari spun că nu-i Dumnezeu, și nici viață după moarte.

Ion era un om necredincios și spunea că lumea nu este făcută de Dumnezeu, ci că ea există dela sine. Un copil de școală îi puse într-o zi întrebarea următoare: Ce a fost taicule la început: „găina sau oul?“¹⁾

„Găina“ — răspunse cu multă siguranță Ion.

„Dar de unde este găina?“ îl întrebă din nou copilul.

„Al am greșit — răspunse Ion — găina este din ou, și ca atare oul a fost cel dintâiu“.

Și copilul continuă. „Dar oul cine l-a făcut? pentru că trebuie să fi fost făcut de cineva“.

La această întrebare Ion nu mai putu răspunde nimic.

Atunci copilul îi zise: „Nu te rușinezi? Dumnezeata care tăgăduiești că Dumnezeu a făcut lumea, nu poți să lămurești acest lucru? Și nu poți, pentru că nu crezi în Dumnezeu care a făcut lumea cu toate ale ei.“

Aceasta a fost o lecție usturătoare pentru îngâmfatul Ion, care credea că n'are nevoie de Dumnezeu.

Cea mai frumoasă și cea mai aleasă făptură a lui Dumnezeu, ești tu, omule, pe care El te-a zidit cu minte și voință liberă. Și tu omule necredincios de ce cauți atunci să-te depărtezi de Dumnezeu negându-l și să zici că nu există. Au doară nu știi că necredința ta în El, te va duce la focul cel veșnic al iadului?

În loc să pleci spre cer, spre viața veșnică; spre Dumnezeu, spre calea cea strâmtă, tu apuci spre iad, spre peire veșnică, spre diavol, spre calea cea largă.

Au nu vezi, că toate sunt create și rânduite după cea frumoasă înțelepciune?

Negând pe Dumnezeu, negi și pe rege și pe mai marii tăi în inima ta. Te pedepsește Dumnezeu, te pedepsește și stăpânirea.

În asemenea caz ești înaintea lui Dumnezeu ca un criminal, care judecat fiind trupește de judecători la muncă silnică pământescă pe viață. Tot așa și sufletul tău va fi judecat de creator, cu muncă silnică pe viață în focul cel veșnic al iadului.

Și ce e mai rău, cauți să îndemni și pe alții să nu creadă în Dumnezeu, în preoți, în religie, zicând că religia e făcută numai pentru prostime și că oamenii cu carte nu mai cred în aceasta.

Eu îți zic altcum, oamenii simplii fără carte, pe cari tu îi consideri proști și oamenii cu știință mare, să știi că nu sunt deloc necredincioși, ci sunt cei mai credincioși.

Oamenii mediocrii sau semidoctii cari nu sunt nici proști și nici cumiști, aceștia sunt necredincioșii.

Caută și vezi, nu vei fi și tu cumva asemenea lor. Și dacă ești asemenea lor, atunci să știi că nu mai ești creștin, ci ești orb sufletește, întunerecul te-a cutropit. Ești mai orb decât orbii.

1) „Ortodoxia“ Nr. 9. An. IV. 1936.

„Limba celor înțelepți picură știință, iar gura celor nebuni revarsă nebunie“. (Pildele lui Solomon 15. v. 2)

Newton, un mare învățat în științele naturii din timpurile trecute, avea atâtă respect și frică de Dumnezeu, încât ori de câte ori auzia pronunțându-se cuvântul „Dumnezeu“ el își descoperea capul, spre a arăta cinstea mare ce l-o da lui Dumnezeu.

Și azi sunt atâția cari se cred învățați, măcar că nu sunt nici pe un sfert ca Newton — dar nu vor să-l cinstească pe Dumnezeu.

Oameni fără Dumnezeu sunt și acum și au fost; de pildă prorocul David vorbește despre dâșii în asemenea cuvinte: Zis-a cel nebun în inima sa: „Nu este Dumnezeu“.

Prin urmare vedeți că cei fără Dumnezeu pe cari noi îi numim „atești“, profetul David îi numește nebuni sau cum le zicem noi: fără minte la cap.

Acești oameni nu prea cercetează sf. biserică, și dacă o cercetează, o cercetează fiindcă-i obligă legea la sărbătorile naționale etc. sau de rușinea oamenilor ca să nu fie criticați. Dar totuși oamenii simplii și cei cu carte multă cari sunt credincioșii îi critică deoarece acești necredincioși când intră în sf. biserică nu știu să-și facă cruce nici să se ducă să sărute sf. Evanghelie și icoana Învierii lui Hristos, unde se află lumina; ei vor sta și vor privi, pentru că nu sunt luminați.

Un prieten al lui Napoleon îl sfătuia să nu întreprindă expediția războinică în Rusia. Napoleon însă, nici nu vroia să audă despre așa ceva, ci râdea batjocoritor, încrezut (după cum se încred și azi mulți) în puterile sale. Prietenul îi spuse: „Nu uita că omul propune, dar Dumnezeu dispune“²⁾.

Napoleon, infuriat de aceste cuvinte strigă: „Eu nu propun numai, ci și dispun!“

Îngrozit de acest răspuns, prietenul lui Napoleon zise în sine: „Iată un om care nesocotește puterea lui Dumnezeu! Face rău, pentru că Dumnezeu nu se va lăsa batjocorit de o minte îngâmfată“.

Și așa s'a și întâmplat.

Războiul în Rusia a fost peirea lui Napoleon, căci întorcându-se învins, a fost exilat pe insula Sf. Elena și în curând a murit. Aici, înainte de moartea sa, a trebuit să recunoască că mâna cea nevăzută a lui Dumnezeu conduce toate în lume și pedepsește — mai curând sau mai târziu — pe toți cei cari se opun conducerii Sale.

Încheiu cu cuvintele bătrânilor:³⁾

„Va veni un timp când oamenii nu vor mai respecta pe preoți și vor părăsi bisericile.

Vor face adunări unde vor lua pe Dumnezeu și pe cei cari cred în el în derâdere. Toți vor nega pe Dumnezeu, numai noi oamenii lui Dumnezeu vom rămâne devotații lui Iisus. Ne vor insulta, ne vor umili și martiriza sau ne vor omori, noi însă ne vom salva credința.

Așa dar știți fraților ce aveți de făcut! Iisus este credința noastră și trebuie să-l salvăm. Părinții noștri au stat în închisori, au fost martirizați și nu și-au trădat credința. Noi rămânem deasemenea neclintiți chiar dacă ne chinuesc sau ne martirizează. Învățătura lui Iisus este ca lumina soarelui, ea aduce în toate părțile viață, încălzește și înnoește totul.

Ca unul mai mic vă îndemn să cetiți: „Învierea“ de Leon Tolstoi și „Fabrica de oameni noi“ de Alja Rachmanova.

Pr. Aurelian Șt. Chepic.

Săptămâna.

„Îngăduiți-vă unii pe alții și dacă unul are pricină să se plângă de altul, iertați-vă unul pe altul“.
Coloseni, 3, 13.

Textul de mai sus, din scrisoarea sfântului Apostol Pavel către Coloseni, se potrivește atât de minunat pentru marele nostru praznic național din săptămâna aceasta. La 1 Decembrie, se împlinesc 20 de ani de la înfăptuirea unității naționale.

„Îngăduiți-vă unii pe alții, și dacă unul are pricină să se plângă de altul, iertați-vă unul pe altul“.

În acest sfânt text, ar trebui să găsim cheia de boltă a puterii noastre de rezistență națională: o bună înțelegere până la iubire creștinească în lăuntru, iar pentru cei din afară, un zid de nepătruns al solidarității.

Praznicul cel mare al unirii noastre se săvârșește cu hotarele acoperite de nouri grei. Am avut ocaziunea să privim la vecini aniversări asemănătoare, acum câteva zile, strângându-ni-se inima de durere, că ele pot aduce și întristări în loc de bucurii. Din cele ce au urmat și urmează la vecini, se vede lămurit că textul sf. apostol Pavel către coloseni, n'a fost înțeles.

Este o învățătură greu plătită de ei.

Să fim cu grijă, pentru că și la noi duhul zavistiilor a măcinat lungă și multă vreme, pace și iubire dintre frați. Cel puțin acum, când am văzut la alții roadele zavistiilor să înțelegem și să trăim din plin învățăturile

2) „Ortodoxia“ An. IV. Nr. 9, 1936

3) „Fabrica de oameni noi“ de Alja Rachmanova.

Mântuitorului Hristos, cu atât mai vârtos, că toată lupta crâncenă, veacuri dearându-l, — ca să ajungem la realizarea mărețului vis, — înaintașii au dus-o sub semnul crucii Domnului.

Pentru Români, unirea celor de o lege, a fost răsplata unei lupte drepte și cinstitute. Insuși actul unirii a fost cucerit, cu jertfe sângeroase, dar și dreptul omenesc, calculat și păzit cu tot puritanismul ideologic, al unui popor civilizată și vrednic de o soartă mai bună și mai presus de toate al unui popor care are dreptul sfânt la unitatea sa națională.

Statisticile, ne dau cifre impresionante asupra jertfelor războiului nostru de întregire. Avem 800.000 de eroi, cari au udat glia strămoșească cu sângele lor și au sfințit pământul țării cu trupurile lor. La această uriașă jertfă se mai adaugă umiliința și lacrimile unei subjugări nedrepte și brutale: condamnările la mii de ani de temniță, a luptătorilor pentru trezirea conștiinței, ridicarea poporului și apărarea celor mai elementare drepturi naționale, iar mărturia încă vie a mulțimii orfanilor, văduvelor, invalizilor și a „morților vii” — voluntarii — este oglinda acestor crunte și uriașe jertfe.

Să se știe, că valurile de sânge vărsat, nu sunt sângele unor eroi conștiinți apărători de glie strămoșească.

Acest adevăr sfințește drepturile noastre.

Dar și pe plan de drept omenesc, neamul nostru a cucerit unitatea, însuflețit și inspirat de dreptate și civilizație.

Pentru că:

La adunarea din Alba-Iulia, eruditul nostru doctrinar Vasile Goldiș, în câteva fraze face o constatare istorică, pe care s'a bazat toată acțiunea politică românească în acele momente de răscruce istorică. El spune: „Neamul românesc a fost zămislit din necesitatea imperiului roman de a așeza o sentinelă puternică în Carpații sud-estici și coborișurile lor impotriva semințiilor barbare. După prăbușirea imperiului roman, orfanii romanici se amestecă cu slavii și constituie o singură fire: neamul românesc care deși pierde unitatea de stat și se fărâmă sub dominațiuni răzlețe, ca după 18 veacuri trezindu-se la conștiința națională să afle hotarele sale etnice cu precizie aproape milimetrică tot acelea, care sunt desemnate pe harta istorică drept hotare ale Daciei lui Traian, adică neamul românesc dovedind a fi proprietarul legitim al pământului ce fusese odată Dacia romană”.

Evenimentele premergătoare actului unirii, săvârșit la Alba-Iulia, istoria imparțială le scoate în evidență cu toată măreția lor.

Iată cum le privește un om de acțiune și gândire: „...popoarele eliberate din centura aspră a puterii de eri (austro-ungar), se regroupau printre ruine, căutându-și fiii și drepturile cu liniștea gravă pe care le-o da șoapta prietenoasă a destinului lor, ajuns la împlinire. N'a fost nici o zvâcnire de ură, nici o scăpărare de fulger din pulberea amarăciunilor îngrămadite prin secole”.

„E de bună seamă o mândră satisfacție pentru noi, procedeul ales de reprezentanții poporului român din Ardeal... Mai mult decât atât: acest procedeu așează la temelie deslipirii Ardealului de Ungaria, o platformă de drept și justiție atât de puternică, încât nimeni și nimic nu va putea-o zdruncina. În adevăr, Ardealului nu s'a desfăcut prin acte de forță, de violență sau măcar de... presiuni mai mult ori mai puțin gentile...”

„Față în față, se aflau două elemente hotărâtoare: deoparte statul maghiar încă constituit, iar de altă parte se afla poporul român deosemena legalmente reprezentat. Declarația de deslipire a Ardealului de Ungaria, citită la 18 Octomvrie 1918, în parlamentul ungar de d-l Al. Vaida-Voevod... s'a produs în clipa când ardelenii nu puteau arbora nici un stindard războinic și nu puteau înfățișa nici un argument de oțel spre înduplicarea foștilor stăpâni. A fost pur și simplu un act de drept, consumat cu riguroasă pază a tuturor condițiilor de formă și fond. Procedeul e clar ca lumina zilei, drept ca evangelia și civilizată ca însăși doctrina din care s'a inspirat. Iar valoarea lui, inmiită prin absența oricărui element de forță, care i-ar fi putut deforma perfectă clasicitate”.

Săvârșindu-se sub astfel de împrejurări, unitatea noastră națională, nu putem fi decât mândrii de ea.

Praznicul nostru este de o măreție fără pereche, pentru că s'a făcut cu respectarea tuturor formelor asupra unui bun care este al nostru și nici decum nu poate fi înstrăinat.

Dar, ca roadele acestei aniversări să fie pline de belșugul meritat, trebuie să înțelegem din convingere cuvintele sfinte: „Îngăduiți-vă unii pe alții, și dacă unul are pricină să se plângă de altul, iertați-vă unul pe altul”.

Pr. Tr. Constantin.

Agonisiți-vă nu mâncarea cea pieritoare, dar mâncarea ce rămâne spre viața vecinică și pe care vă va da-o fiul omului, căci pe el l-a pecetluit Tatăl adică Dumnezeu.

(Io. VI, 27)

Piatra de sminteală a Bisericii.

(Continuare)

9. Sf. Petru și dreptul de întâietate.

Sf. Petru a fost întâiul și cel mai mare dintre apostoli — zic papistașii — fiindcă în toate locurile din sf. Scriptură este numit „întâiul”. Așa sf. evang. Mateiu, la cap. 10, v. 2, — zic ei — scrie: „Numele celor 12 apostoli sunt acestea: *cel dintâiu Simon*, care se chiamă și *Petru* și Andreiu fratele lui, Iacob al lui Zevedeu și Ioan fratele lui...”

Nici de data aceasta nu grăesc adevărul. Sunt mai multe locuri în sf. Scriptură unde Petru este numit *după* alți apostoli. Sf. evang. Ioan la cap. 1, v. 44, îl citează *după* Andrei; ap. Pavel îl numește *după* Iacob, iar sf. evang. Luca, în enumerarea sf. apostoli nu mai zice „*cel dintâiu*” ci numai „*Petru*”.

Cel dintâiu e Petru după timpul chemării la apostolat, iar nu ca autoritate (putere). Astfel au înțeles toți comentatorii. Așa de exemplu fericitul Augustin zice: „Petru *cel dintâiu* iar Pavel *cel mai de pe urmă*”, referindu-se, fără îndoială, la *ordinea de timp* în care au fost chemați la apostolie. Iar în alt loc, fer. Augustin zice: „Petru n'a fost *cel dintâiu* dintre apostoli decât *precum* fu Ștefan între diaconi”.

10. La mai mulți apostoli

li se schimbă numele.

Pentru a arăta întâietatea și autoritatea ap. Petru — zic papistașii — Mântuitorul i-a schimbat numele din *Simon* în *Petru*, cel tare în credință ca piatra (Marcu 3, 16).

Și aici dau greș. Domnul *la mai mulți sfinți apostoli le schimbă numele* deodată cu al sfântului apostol Petru. Astfel ap. Ioan și Iacob primesc numele de „*Voanerges*” adică „*Fii tuncului*” (Marcu 3, 17); *Natanail* primi deasemenea în apostolat numele de *Bartolomeu*; *Iuda al lui Iacob* cupranumele de *Tadeul* și *Lebeul* (Mateiu cap. 10, v. 3), iar în Faptele apostolilor, la cap. 15, v. 22 i se mai zice lui *Iuda* și *Varnava*; *Simon* primi numele de „*Zelotul*” (cel zelos) (Luca 6, 15); iar *Mateiu* înainte de a fi apostol se numia „*Levi*” (Luca 5, 27).

După judecata papistașilor, acești apostoli, cărora Mântuitorul le-a schimbat numele, ar fi trebuit să primească vreun rang, vreă întâietate în Biserică. La popoarele răsăritene era obiceiul de a se schimba numele atunci când

cineva își schimba profesiunea sau cariera. Acest obicei se practică și la noi de către cei ce intră în tagma călugărească.

11. Primatul apostolului Petru

și învățătura Mântuitorului.

Învățătura romano- și greco-catolicilor despre primatul jurisdicțional al ap. Petru este în contradicere cu întreaga învățătură a Mântuitorului Hristos.

În toate împrejurările Domnul se silește a arăta apostolilor Săi că ei *sunt egali*, că nici unul *nu este mai mare* ca și celalalt, că toți au *aceleași drepturi* și *aceleași datorii* și că ei sunt „*frați*” întreolaltă, *fără deosebire*.

Domnul Hristos n'a dat voie apostolilor Săi ca să ia, unii față de alții, titlurile de: *Învățător*, de *Dascăl* și chiar de *Papă* (tată). Astfel, le poruncește: „*Să nu vă numiți Ravi* (învățător) căci *unul* este Dascălul vostru, Hristos, iar *voi toți sunteți frați*. Și *tată* să nu vă chemați vouă *pe pământ*, căci *unul* este *Tatăl vostru*: *Cel din ceruri*. Nici să vă numiți *învățători* (conducători), căci *unul* este *Învățătorul* (conducătorul) vostru Hristos” (Matei cap. 23, v. 8—10).

Papistașii, când pretind o întâietate pe seama ap. Petru, uită, de bună seamă, frumoasele învățături ale Mântuitorului Hristos, pe cari le dă în această privință mamei fiilor lui Zevedeu, când aceasta l-a cerut să acorde privilegiul pentru fii ei Iacob și Ioan, de a ședea unul de-a dreapta și altul de-a stânga (ca niște sfetnici) în împărăția Sa. „Iar Iisus chemându-i pe dânșii (pe apostoli) a zis: Știți că Împărății păgânilor îi domnesc și cei mari îi stăpânesc, iar între voi nu va fi așa, ci *cel care va voi să fie între voi mai mare, să fie vouă slugă*... Precum și Fiul Omului n'a venit să i se slujească Lui, ci să slujească El și să-și dea sufletul Său răscumpărare pentru mulți” (adecă a venit să moară pentru noi toți ca să ne mântuiască de păcate) (Mateiu 20, 26—28).

De asemeni acești teologi uită, că *Domnul*, la Cina cea de taină, *spală picioarele apostolilor Săi*, tocmai pentru a le arăta, prin *propriul Său exemplu*, că acela este *mai mare* între ei, care va ști să se facă *sluga tuturor*: „Că, cel ce va voi să fie *mai mare*, să fie *tuturor slugă*...⁴ pentru că și Hristos a venit în lume nu ca să i se slujească ci să moară pentru noi toți. Iar după ce li-a spălat picioarele le zice: „Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, am spălat picioarele voastre, și voi datori sunteți *unul altuia* a spăla

picioarele, că *pildă am dat vouă*, că precum Eu am făcut vouă, și voi să faceți... *fericiți sunteți de le veți face*" (Ioan 13, 14—17).

Credem că papii dela Roma, atunci când cer lumii întregi, chiar și Împăraților, să asculte de cuvântul lor și să li se supună ca niște robi smeriți, sărutându-le papucul, nu urmează, nici pe departe, învățătura Mântuitorului, Care ne-a învățat, că în *servirea cu dragoste* stă mărirea și fericirea cuiva.

Din cuvintele Mântuitorului rezultă clar că sf. ap. Petru nu avea putere asupra celorlalți apostoli, dar fiind el mai întâiu chemat la apostolie, și în acelaș timp fiind cel mai bătrân, era firesc să aibe o întâietate, de onoare, *între* apostoli și *nu asupra* lor, după cum zice și fericitul *Augustin*: „El (Petru) nu avea întâietatea *asupra* apostolilor ci *între* apostoli. Întâietatea sa era între apostoli aceeași, cum era a lui Ștefan între diaconi“.

(Urmează)

C.

Scurtă privire istorică asupra bisericii ortodoxe române din Banat.

(Continuare)

De: Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

4. Mănăstirea Săn-Petru Mare.

Despre mănăstirea dela Săn-Petru știu numai că există pela 1660 și că în ea rezidau pe atunci trei călugări: Axentie, Sava și Silvestru cari au trimis în anul acela daruri călugărilor din Ipec¹⁾.

5. Mănăstirea Șemlac sau Mănăstirea Săvacă.

După unii a fost întemeiată la 1404²⁾, după alții în secolul XV sau XVI fără să se poată preciza data³⁾. În timpul ocupațiunii turcești a fost distrusă. După cum spune inscripția... „s'a înnoit și s'a zugrăvit sfântul locaș ce se numește Șemliug sub împărăția lui Carol al IV-lea sub preasfințitul egumen Simion ctitor Giuricio Lazarevicu și fiii săi Nicola și Jivan cu ai săi 1730“. Pictura a fost făcută de maestrul Andrei și de fiul său, tot Andrei, de Iovan și Chițiac în 1730, în stil bizantin⁴⁾. La 22 Februarie 1738 episcopul Maxim Nestorovici dăruiește mănăstirii 12 fl.⁵⁾. În 1771 mănăstirea avea un venit de 24 fl. În ea rezidau trei călugări dintre cari

Ghenadie Marcovici, egumenul, era român⁶⁾. În 1775 se aflau aci șase călugări, dintre cari cinci români în frunte cu egumenul Iov Popovici născut în Valahia⁷⁾.

La 16 Iunie 1778 mănăstirea a fost desființată și contopită cu cea dela Mesici. Biserica s'a dat în folosința parohială iar averea a fost cumpărată la 1782 funcționarului Ioan Ostoici⁸⁾. Mănăstirea stă și azi mărturie a unor vremi de pronunțat gust artistic și de mare credință strămoșească. Din cauză că în 1929 parohia locală a făcut reparațiuni fără să anunțe Comisia Monumentelor Istorice multe picturi de valoare au fost acoperite cu var și mortar⁹⁾. În mănăstirea aceasta a existat și o școală clericală¹⁰⁾.

6. Mănăstirea Srediștea Mică.

Era situată în hotarul comunei cu acest nume, un sat românesc în apropiere de Vârșeț; însuși numele satului înseamnă „mănăstire“. Există, după cum am mai spus un document care afirmă existența mănăstirii de 600 ani¹¹⁾. La 1771 avea doi călugări: Isaia Dimitrievici locțiitor de egumen și Mihail Vuianovici¹²⁾. Mănăstirea fu desființată la 1777¹³⁾. În mănăstirea aceasta diaconul Vasile Loga a deschis o școală de zugrăvi¹⁴⁾.

7. Mănăstirea Mesici.

A fost întemeiată la 1225 de egumenul Arsenie Bogdan dela mănăstirea Hilandar din Atos¹⁵⁾, pe care după alții îl cheamă Sava și avea și drepturi episcopale¹⁶⁾. A fost restaurată la sfârșitul sec. XV, de despotul Ioan Brancovici și de fratele său Maxim, mitropolit în Țara Românească. Între anii 1552—54 a fost arsă de Turci cu tot avutul ei, dar credincioșii au clădit-o din nou. În 1716 Turcii au ars-o din nou iar pe călugări i-a decapitat, scăpând numai trei dintre ei. La 1720 ieromonahul Moise Ștefanovici se apucă de reclădirea mănăstirii și în 1743 o termină cu produsul milosteniilor adunate dela Sârbii din Sudul Banatului și dela țarina Rusiei, care îi asigură o milostenie anuală de 300 ruble. La 1763 episcopul Ioan Georgevici clădește chiliile pentru călugari. În 1782 răscumpără satul Mesici cu 6791 fl. 10 cr. dela stat. În urma războiului din 1788 mănăstirea a fost ruinată și jefuită dar la 1798 episcopul Moise

6) Idem o. c. o. 219—220.

7) Idem o. c. p. 221.

8) Șt. Meșes o. c. p. 232.

9) Analele Banatului. Timișoara An II. Fasc. III. p. 68.

10) Dr. G. Popovici o. c. p. 346.

11) N. Tincu-Velea o. c. p. 178—9; Dr. G. Popovici o. c. p. 343—344.

12) Șt. Meșes o. c. p. 213.

13) Șt. Meșes o. c. p. 213.

14) Idem o. c. p. 214.

15) Idem o. c. p. 205.

16) R. și V. Molin o. c. p. 100.

1) Pr. Gh. Cotoșman o. c. p. 630.

2) R. și V. Molin: „Românii din Banat“. Timișoara-Craiova 1932 p. 100.

3) Șt. Meșes o. c. p. 215; Foaia Diecezană An. XLIX Nr. 45 p. 1—2.

4) Șt. Meșes o. c. p. 215.

5) Idem o. c. p. 218.

Ioanovici Șacabent o reface. Mănăstirea a suferit mari pagube în urma furtunii din 21 Iunie 1816.

Iată și numele unor egumeni ai mănăstirii: Moise Ștefanovici 1722—55; Silvestru Radivoevici 1755—73; Isaia Dimitrevici 1773—77; Ioan Földváry 1777—88; Moise Vasilevici 1788—96; Vicențiu Lustuia 1796—1807; Sinezie Radivoevici 1807—29; Arsenie Ioanovici Șacabent 1829—52; Metodie Milancovici 1852—53; Antonie Nacu 1853—60 și Metodi Milancovici dela 1860 încoaci¹⁷⁾.

8. Mănăstirea Vărădia sau Chilia.

Mănăstirea aceasta există încă înainte de cucerirea Banatului de către Turci, dar în timpul războaielor din sec. XVI și XVII se pustii și zăcu în ruine aproape 200 ani. Mai târziu episcopul Spiridon Stibița poruncise restaurarea ei care din cauza împrejurărilor politice nu s'a putut face până la 1754, ceea ce se constată și din inscripția cu litere cirilice care sună: „Hramul Adormirii Precistei“. S'a aflat această biserică în anul 1754. S'a sfințit în anul 1773. E de remarcat că în urma săpăturilor făcute cu ocazia lucrărilor de restaurare s'au găsit aci monede de ale împăraților romani Adrian, Deciu și Claudiu II. Pe la 1800 trăia aci un singur călugăr din milostenia credincioșilor, iar după moartea lui mănăstirea rămâne pustie. Capela a fost reparată între anii 1836—39 și luată în stăpânire de familia Baici care o întrebuință ca necropolă¹⁸⁾.

9. Mănăstirea Cusici.

Nu se știe de când datează. În 1725 a fost restaurată de Nicolici, Vuliu obercnezul din Cusici. În 1771 avea numai trei călugări. În 1777 a fost desființată¹⁹⁾.

10. Mănăstirea Zlatița.

A fost dăruită de Turcii odată cu cucerirea Banatului la 1552, dar a fost rezidită de protopopul Miclău din Răcăjdia după 1716. Acesta a adus aci un călugăr din Țara Românească care a trăit și a servit mănăstirea până la 1738. În urma războiului din 1738—39 s'a ruinat din nou, dar s'a reparat la o dată necunoscută și s'a înzestrat cu 126 jugăre pământ²⁰⁾. În 1771 avea doi călugări iar în 1847 avea ca egumen pe Nichifor Mandjulov împreună cu patru călugări²¹⁾.

(Urmează)

17) Șt. Mețeș o. c. p. 205—207.

18) N. Tincu - Velea o. c. p. 180—182; Dr. G. Popovici o. c. p. 344—345; Șematism p. 62.

19) Șt. Mețeș o. c. p. 204

20) N. Tincu - Velea o. c. p. 190.

21) Șt. Mețeș o. c. p. 225.

În comuna Cebza, în cimitir există o biserică foarte veche de lemn, numită „mănăstire“ unde se fac și azi pelerinajii.

Ș T I R I

Vizitele rodnice ale M. S. Regelui nostru. Încărcat de succese, ca o albină harnică așa s'a împoiat alaltăeri în Țară Majestatea Sa Regele nostru Carol II după vizitele din Londra, Paris și Belgia. Prefătindeni M. Sa Regele, însoțit de Voevodul Mihai a fost ținta unor atenții deosebite, bucurându-se de primiri și omagii unice. Iată ce declară la intrarea în țară Esc. Sa Ministrul nostru de Externe N. P. Comnen: *Poporul britanic îndeobște rezervat a fost cucerit de farmecul personal al Majestății Sale, care venea ca sol al poporului român, înconjurat de aureola unei activități neobișnuite și unor realizări de o însemnătate istorică pentru Țara Sa.* Cu adevărat ne putem mândri de asemenea succese, și, profund recunoscători Suveranului nostru iubit, într'un singur glas îi strigăm: *Trăiască Regele!*

Congresul „Frății Ortodoxe Române“. Azi și mâine se ține în Târgu-Mureș congresul general al asociației intelectualilor mireni ortodoxi F. O. R. Prea Sfințitul Episcop Vasile va lua parte la ședințele Congresului de azi.

O meritată înaintare. Păr. Florea Codreanu din Arad, colaboratorul nostru din trecut a fost învrednicit de o înaintare pe care i-au dat-o exclusiv meritele pastorale ale Sfinției Sale: *a fost ales, recent, protopop al Aradului!* Ne bucură mult această încredere și recunoștință, arătate unui deosebit de zelos preot, căruia îi trimitem și noi de aici prietenești și sincere felicitări!

O serbare duloasă a avut loc Duminecă în 20 Noembrie a. c. la școala primară din Caransebeș. În chip sărbătoresc școala și publicul din Caransebeș și-au luat rămas bun dela 6 învățători, dintre cari cinci au fost pensionați, iar unul din ei d-l Pavel Jumanca a fost înaintat inspector general. Serbarea de adio a celor cari părăseau o școală, după ce își zidiseră în ea și avânt și tinerețe, a fost onorată de asistența tuturor autorităților din oraș, mișcând, pe dreptate, multe inimi.

Mulțumită publică. Oficiul Parohial din Ticvaniul-mare și pe această cale aduce mulțumiri: Escel. Sale D-lui Rezident Regal al Ținutului Timiș Dr. Alex. Mărta din Timișoara pentru ajutorul de 20.000 Lei acordat parohiei, On. Minister al Cultelor pentru totatăta: 20.000 Lei, bis. ort. rom. din Zorlenior pentru 50 Lei, parohiei Cacova pentru 700 Lei, d-lui Lt. Colonel Rom. Iordăchescu din Galați pentru 100 Lei, Petru Purcăc din Ticvaniul-mare pentru 1400 Lei.

Aviz!

Comuna bisericască ort. rom. din Berini aduce la cunoștință celor interesați, că dă în arendă pe anul 1938/1939 sesiunea parohială redusă din Berini în estensiunea ei de 32 jugere, pentru pășunat (ogor de oi). Cei ce doresc a o arenda, să se adreseze Oficiului parohial din Berini. Deasemenea On. Oficii parohiale sunt rugate a publica aceasta în sf. biserici și a îndemna pe credincioșii în lipsă, spre cumpărare.

Notă oficială

Nr. 6946 E/1938.

Către On. Oficii parohiale din Eparhia ort. rom a Caransebeșului.

On. Consiliu Central Bisericesc ne face cunoscut sub Nr. 12.192/1938, că D-nul M. D. Moldoveanu profesor-cartograf a prezentat aceluși Consiliu o hartă a României cu noua organizare administrativă, publicată în Monitorul Oficial Nr. 187 din 14 August 1938.

Prețul unui exemplar din această hartă este 20 Lei și se poate procura dela On. Consiliu Central Bisericesc (București, Biserica Antim), care Consiliu în chestiunea aceasta stă în legătură cu D-nul profesor-cartograf M. D. Moldoveanu. Caransebeș în 25 Noemvrie 1938.

Episcopul:

† VASILE

Concurse

În baza decisului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 3632 B. ex 1938, consiliul parohial ort. rom. Coșteiul de sus, jud. Severin, protopresbiteratul Făget, publică concurs, pentru ocuparea postului de paroh, al parohiei de cl. III-a din comuna Coșteiul de sus, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ din Caransebeș.

Beneficii:

1. Sesiunea parohială constatatoare din 32 jug. pământ arabil, fânețe și pășune.
2. Un intravilan de 400 stj.
3. Stola uzitală.
4. Ne fiind casă parohială, parohul ales se va îngriji însuși de locuință.
5. Retribuțiile dela stat.

Se menționează că văduva răposatului preot Eugen Sudreșian are dreptul la jumătate din veniturile din parohie până la 4 Decemvrie 1938, suportând dânsa sarcinile după aceste beneficii.

Reflectanții au să înainteze, odată cu petiția de concurs și încuviințarea Prea Sfințitului Domn Episcop Diecezan, fără de care nu pot fi candidați.

Cererile reflectanților se vor înainta Consiliului parohial din Coșteiul de sus, prin Prea On. Oficiul protopopesc al Făgetului. Reflectanții se pot prezenta în sf. biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare, cu știrea Prea On. Domn Protopresbiter tractual, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie, dar nicidecum în ziua alegerii.

Coșteiul de sus, din ședința consiliului parohial ținută la 23 Octomvrie 1938.

Serafim Bălan

preot adm. președinte.

Ioan Nicorescu

secretar.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 5160 B. ex. 1938.

Acest concurs se publică, cu aceea că — în baza aliniatului ultim al §-ului 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza decisului consistorial ddtto 3 Martie 1914 și respective 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B. ridicat și la valoare de concluz sinodal, cu concluzul Nr. protoc. 33 ex 1914, precum și avându-se în vedere decisul Consistorului mitropolitan Nr. 358.1928 din 13 Noemv. 1929 — se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte integrantă și legală a dotațiunii preoțești.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută în 8 Octomvrie 1938.

Episcopul diecezan:

† VASILE

Nr. 191/1938.

În baza ordinului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 4405 B. ex 1938 din 26 August a. c. se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de clasa I-a din comuna Moldova-nouă cu filiile Padina-Matei și Moldova-vița din protopresbiteratul Bisericii-albe cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

Beneficii:

1. Salariu anual de Societatea U. D. R. 15.000 Lei.
2. Locuință liberă în casa parohială cu supraedificatele economice fără grădină de legume.
3. Venitele stolare uzitate.
4. Reflectanții au să înainteze, odată cu petiția și încuviințarea Prea Sfințitului Domn Episcop Diecezan, fără de care nu pot fi luați în lista candidaților.
5. Recurenții vor avea să-și înainteze petițiile de concurs, ajustate cu documentele necesare conform Regulamentului pentru parohii, și adresate consiliului parohial ort. rom. din Moldova-nouă, Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral al Bisericii-albe în Racășdia.

Comuna bisericască așteaptă dela alegândul preot ca să dea deosebită atențiune amvonului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfânta biserică cu prealabila încunoștințarea a protopopului tractual, dar nicidecum în ziua de alegere, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, cântare și tipic.

Moldova-nouă din ședința consiliului parohial ținută la 23 Octomvrie 1938.

Pr. Constantin Popescu

președinte.

A. Vladulescu

secretar.

În conțelegere cu mine: Ioan Oravițan protopresbiter.

Se pot procura dela Librăria Diecezană din Caransebeș

Colinde și Cântări bisericesti

La Praznicele Impărătești, ale Născătoarei de Dumnezeu, ale sfinților și mucenicilor.

Prețul: Lei 5 exemplarul.